

Meer kenmerken van autisme en sociale angst, minder empathie bij volwassen vrouwen met triple X-syndroom

Samenvatting/vertaling en bespreking van

Croyé, M. A., Freilinger, P., Jürgenlimke, H., Domes, G., & Meyer, J. (2025). Elevated autistic traits and social anxiety, and reduced empathy in adult women with triple X syndrome. *Journal of neurodevelopmental disorders*, 17(1), 41.

<https://doi.org/10.1186/s11689-025-09631-7>

<https://jneurodevdisorders.biomedcentral.com/articles/10.1186/s11689-025-09631-7>

Inleiding

Triple X syndroom, (TXS, 47,XXX) is een aneuploidie van de geslachtschromosomen bij vrouwen. Deze aandoening wordt in verband gebracht met cognitieve, emotionele en sociale problemen. Tot nu toe is er vooral onderzoek gedaan bij kinderen. Er is nog weinig bekend over het sociale en psychologische profiel van volwassenen met 47,XXX. In dit onderzoek willen we een diepgaand overzicht geven van deze aspecten bij volwassen vrouwen met 47,XXX in vergelijking met vrouwen die geen 47,XXX hebben en verder wel vergelijkbaar zijn ('matched controls').

Methoden

Een groep van 44 vrouwen met 47,XXX (gemiddelde leeftijd 30,5 jaar) werd éénmalig vergeleken met 50 vrouwen zonder 47,XXX die vergelijkbaar waren wat betreft leeftijd (gemiddeld 29,7 jaar) en opleidingsniveau. Met gestandaardiseerde tests werden metingen gedaan van verbaal IQ (woordenschat), psychologische stress, chronisch stress, emotieregulatie, coping mechanismen (hoe je omgaat met moeilijke situaties), sociale angst, empathie, kenmerken van autisme en persoonlijkheid. De twee groepen werden vergeleken met verschillende statistische methoden.

Resultaten

Depressie en gegeneraliseerde angst verschilden niet significant tussen de groepen, maar beide groepen scoorden opvallend hoog. Meer vrouwen in de 47,XXX groep hadden sociale angst, kenmerken van autisme en minder empathie. Verder gaven de vrouwen met 47,XXX meer last te hebben van sociale spanningen, persoonlijke spanningen en lichamelijke stressverschijnselen. Er waren geen significante verschillen in persoonlijkheid, verbaal IQ, chronische stress en emotieregulatie. En ten slotte neigden de vrouwen met 47,XXX minder naar ongezonde coping in de vorm van roken en alcoholgebruik.

Conclusie

Onze resultaten geven aan dat kenmerken van autisme, sociale angst en verminderde empathie flinke uitdagingen vormen voor volwassenen met 47,XXX. De cognitieve en sociale kenmerken waren vergelijkbaar tussen de twee groepen. Toch zouden vrouwen met 47,XXX vanwege hun ernstigere sociale problemen baat kunnen hebben bij interventies zoals sociale vaardigheidstrainingen. Onderzoek waarbij de deelnemers langere tijd gevolgd worden zijn belangrijk om een beeld te krijgen van hoe de problemen zich in de tijd ontwikkelen. Dat draagt ook bij aan het ontwikkelen van effectieve behandel mogelijkheden.

Bespreking van het artikel:

Opmerkingen van Maarten Otter:

De definitie van 'empathie' in dit artikel is waarschijnlijk anders dan hoe we in het dagelijkse spraakgebruik gewend zijn. De belangrijkste nieuwe bevinding in dit stuk is dat er sociale beperkingen zijn, gemengd met sociale angst waarbij bij TriX ook nog de taalontwikkeling en het zelfbeeld een rol spelen. In mijn studie is er ook nog een verminderde herkenning van emoties. En dan nog de moeite om andere mensen te vertrouwen. Dat is een mix van factoren die het maken van contact met bekende en onbekende mensen bepalen.

Opmerkingen vanuit de Contactgroep:

We zijn blij met dit artikel van een Duitse onderzoeksgroep die we nog niet kenden. Het is echt niet makkelijk om deelnemers te vinden en de resultaten zijn interessant. Het is mooi dat er meer onderzoekers zijn die zich richten op volwassenen en hun functioneren.

We herkennen niet zo goed de 'verminderde empathie' die in het artikel genoemd wordt en zelfs in de titel. Ga je in het artikel kijken waar die score vandaan komt, dan gaat het om 'communication and reciprocity'. Dus communicatie en wederkerigheid, het over en weer communiceren. Als je verder kijkt in het artikel, zie je dat de totaalscores niet verschillend zijn. Het gaat soms ook om hoe vrouwen zichzelf inschatten en daar kan een laag zelfbeeld een rol in spelen. Daarbij geven de onderzoekers ook aan dat deze vrouwen veel stress aangaven en dat hangt samen met terugtrekken en sociale angst. Die kunnen dan weer de oorzaak zijn van gedrag dat op autisme lijkt. De auteurs geven zelf ook aan dat de testresultaten van de vrouwen met 47,XXX niet precies overeenstemmen met autisme maar dat er meer een heel gevarieerd beeld uit dit onderzoek kwam.

We vragen ons ook af of taalvaardigheid hier een rol in speelt. Taal gebruiken voor communicatie is iets heel anders dan een grote woordenschat hebben, de maat voor verbaal IQ die hier gebruikt werd. Wat op 'minder empathie' of 'autisme' lijkt, is

misschien het gevolg van een onderliggend probleem met taal of verwerkingssnelheid. Om daar meer inzicht in te krijgen, is onderzoek door experts op gebied van autisme nodig.

De resultaten uit dit onderzoek komen deels overeen met wat Trixy Expertisecentrum al in 2015 beschreef: bij kinderen (jongens met XXY en meisjes met XXX) komen meer kenmerken van autisme voor, ook als ze niet aan de criteria voldoen voor een diagnose. Een belangrijke les uit dat artikel was dat de kinderen zich wel bewust zijn van hun situatie. Dat maakt ze soms angstig of verdrietig maar geeft ook meer mogelijkheden om te leren. [Het cognitieve en gedragsfenotype van kinderen met een extra X-chromosoom: Klinefelter syndroom \(47,XXY\) en Trisomie X \(47,XXX\) | Tijdschrift voor Neuropsychologie](#)

We herkennen wel dat vrouwen met 47,XXX soms gedrag laten zien dat aan autisme doet denken. Bijvoorbeeld een sterke behoefte aan structuur, perfectionisme, intense interesses of een gevoeligheid voor zintuiglijke prikkels.

En ook herkennen we bij een deel van de vrouwen die we kennen angst (vaak gegeneraliseerd dus niet speciaal voor één situatie) en somatiseren, last hebben van lichamelijke verschijnselen bij stress. Andere vrouwen hebben daar juist geen last van.

'Somatiseren' is een woord dat vaak een negatieve bijklank heeft. 'Het zit tussen je oren' of 'het is geen goede manier van omgaan met stress'. We weten nog niet veel van lichamelijke klachten bij deze vrouwen. Daarom is het belangrijk om te kijken naar mogelijke andere verklaringen. Kinderen met een extra X- of Y-chromosoom reageerden minder sterk op een stressvolle situatie maar hadden meer tijd nodig om te herstellen. Het verband tussen de fysieke reactie (hogere hartslag) en de zichtbare emoties was minder duidelijk dan in de controlegroep. [Full article: Emotional reactivity and expressivity in young children with sex chromosome trisomies: evidence from psychophysiological and observational data](#) Dit is een aanwijzing dat de verwerking van stress in het zenuwstelsel waarschijnlijk anders gaat. Het zou nuttig zijn om dit ook bij volwassenen te onderzoeken.

Kortom: het is nog niet zo eenvoudig en de titel van het artikel dekt misschien de lading niet helemaal.

September 2025, Contactgroep Triple X-Syndroom